

A-kategooria mootorsõidukijahi ettevalmistamise õppekava

aa

Õppeasutus: OÜ Rool, registrikood 11103387, ettevõtte aadress Looga 9a, Viljandi

Õppekava kinnitamise kuupäev: 12.04.2020.a ja käskkirja/juhatuse otsuse nr.10

Elektroniline õppekeskkond: Teooria.ee õppekeskkond (väljatöötanud OÜ Teooria ja liiklusspetsialistid)

Mootorrattajahi esmaõppe algastme koolituse (A-kategooria, A1- ja A2-alamkategooria) õppetöö mahud akadeemislites tundides (a 45 min):

	Liiklusteooriaõpe õppetundides	Õppesõit sõidutundides
Õppetöö maht elektroonilise õppe keskkonnas	22 (78%)	
Auditoorse töö maht	6	
Õppesõidu maht		12

Mootorrattajahi täiendusõppe koolituse (A-kategooria, A2 alamkategooria) õppetöö mahud akadeemislites tundides (a 45 min):

	Liiklusteooriaõpe õppetundides	Õppesõit sõidutundides
Õppetöö maht elektroonilise õppe keskkonnas	8 (80%)	
Auditoorse töö maht	2	
Õppesõidu maht		10

Õppekava koostamise alus: Majandus- ja kommunikatsiooniministri määrus nr 60 „Mootorsõidukijuhi ettevalmistamise tingimused ja kord ning mootorsõidukijuhi ettevalmistamise õppekavad“

Kursuse läbiviimiseks vajalike sertifikaatide/litsentside olemasolu: koolitusluba 6149HTM

Juhi ettevalmistamise eesmärgiks on luua eeldused:

- 1) vastutustundliku juhi liikluskäitumise kujunemiseks;
- 2) juhi ohutu, iseseisva, teisi liiklejaid arvestava ja keskkonda säästva käitumise kujunemisele.

Esmaõppe koolituskursusele võetakse õppima A-kategooria, A1- või A2-alamkategooria mootorsõiduki juhtimisõigust taotlev isik, kelle alaline elukoht on Eestis ja kes:

1. A1-alamkategooria sõiduki juhtimisõiguse taotlemisel on õppetöö alustamisel vähemalt 15,5 aastat vana;
2. A-kategooria, mille mootorivõimsus on kuni 5 kW sõiduki juhtimisõiguse taotlemisel on õppetöö alustamisel vähemalt 17,5 aastat vana;
3. A2-alamkategooria sõiduki juhtimisõiguse taotlemisel on õppetöö alustamisel vähemalt 17,5 aastat vana;

Täiendusõppe koolituskursusele võetakse õppima A-kategooria või A2-alamkategooria mootorsõiduki juhtimisõigust taotlev isik, kelle alaline elukoht on Eestis ja kes omab esmast juhiluba või juhiluba mis tahes kategooria auto juhtimiseks ning kes on:

1. A2- alamkategooria sõiduki juhtimisõiguse taotlemisel on õppetöö alustamisel vähemalt 17,5 aastat vana

2. A-kategooria sõiduki juhtimisõiguse taotlemisel on õppetöö alustamisel vähemalt 20,5 aastat vana;
3. Alates 19.01.2013. a, A-kategooria sõiduki juhtimisõiguse taotlemisel on õppetöö alustamisel vähemalt 23,5 aastat vana.

ÕPPEKAVA STRUKTUUR, ÕPPE KESTUS JA KORRALDUS

Teoriaõpe ja sõiduõpe toimuvad kursuse vormis vahelduvalt ja metoodiliselt õiges järjestuses ning hõlmavad järgmisi teoriaõppe ja sõidutundide teemasid vähemalt alltoodud mahus.

Mootorrattajuhi esmaõppe algastme koolituse (A-kategooria, A1- ja A2-alamkategooria) õppekava struktuur ja maht akadeemilistes tundides (a 45 min):

Jrk	Teoriaõpe	Tundide arv	Jrk	Sõiduõpe	Sõidutundide arv
1.	Liiklusreeglid ja käitumine liikluses	10			
			2.	Mootorratta käsitsemine	
3.	Mootorratta tundmine	6			
			4.	Sõiduki juhtimine õppeplatsil	
5.	Liiklusohutus	5			
	Vahekontroll liiklusreeglite ja mootorratta tundmises	1		Vahekontroll mootorratta juhtimise oskuses	

			6.	Sõiduki juhtimine liikluses	
7.	Liikluspsühholoogia	4			
			8.	Sõiduki juhtimine erioludes	
9.	Liiklusalased lisanõuded ja eeskirjad	2			
	Teooriaõpet kokku	28		Sõiduõpet kokku	12

Mootorrattajuhi täiendusõppe koolituse (A-kategooria ja A2-alamkategooria) õppekava struktuur ja maht akadeemislites tundides (a 45 min):

Jrk	Teooriaõpe	Tundide arv	Jrk	Sõiduõpe	Sõidutundide arv
1.	Liiklusreeglid ja käitumine liikluses	2			
			2.	Mootorratta käsitlemine	
3.	Mootorratta tundmine	3			
			4.	Sõiduki juhtimine õppeplatsil	

5.	Liiklusohutus	1			
			6.	Sõiduki juhtimine liikluses	
7.	Liikluspsühholoogia	2			
			8.	Sõiduki juhtimine erioludes	
9.	Liiklusalased lisanõuded ja eeskirjad	2			
	Teoriaõpet kokku	10		Sõiduõpet kokku	10

Teoriaõpe ja sõiduõpe toimuvad vastavalt tabelis toodud numeratsiooni järjestusele. Teoriaõppe teemad on nummerdatud paaritute arvudega ja neile järgnevate sõiduõppe kordade teemad paarisarvudega.

Sõltuvalt õppe korraldusest, õpetamise meetodikast ja tingimustest võib vajaduse korral muuta teemade käsitlemise järjestust.

Enne järgmise teema juurde minekut võib õpilaste teadmisi ja arusaamist käsitletud teemast hinnata teadmiste kontrolliga.

Minimaalselt ette nähtud teoriaõppe tundide ja sõidutundide piiratud arvust tingituna pannakse käesolevast õppekavast juhindudes suuremat rõhku liiklusohutust enam mõjutavate teemade ja tegurite käsitlemisele.

Koolitusel õpitu kinnistamiseks ja materjali kordamiseks võib õpilasele ette näha iseseisva töö. Õpilane teeb iseseisva töö õpetaja soovitustest lähtudes ja neile tuginedes. Iseseisva töö tulemusi kontrollib õpetaja. Iseseisva tööna tuleb õpilasel läbida Teooria.ee õppekeskkonnas ainekava vastavad teemaloengud.

Vajaliku lisakoolituse teemad ja mahud täpsustab õpetaja pärast vahekontrolli.

Juhendaja kaasamine on erandlik. Juhendajaks võib olla vaid isik, kes vastab liikluseaduse § 109 lg 2 vastavate tingimustele, ja kellel on kehtiv juhendaja tunnistus.

Nõuded õpingute lõpetamiseks

Teoriaõpe: teadmiste kontroll autokooli klassiruumis või veebikeskkonnas.

Sõiduõpe: sõiduuskuse kontroll.

Õppekava koostaja:

Toomas Siimson

OÜ Rool juhataja

e-post: rool@rool.ee

telefon: 5272172

2. ÕPPEAINETE ÕPPEKAVA: TEOORIAÕPE

2.1. Liiklusreeglid ja käitumine liikluses

Liiklusreeglite õpe peab andma õpilasele:

- 1) liikluseeskirja tundmise ning lugupidava hoiaku kaasliiklejate ja looduskeskkonna suhtes;
- 2) oskuse hinnata liiklusolukorda;
- 3) riskiteadlikkuse;
- 4) objektiivse enesehinnanguvõime.

2.1.1. Mõisted

2.1.1.1. Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada järgmisi mõisteid, mis on vahetult seotud sõiduki liikumisega:

- 1) anda teed;
- 2) eesõigus;
- 3) peatumine;
- 4) parkimine;
- 5) hädapeatumine;
- 6) manööver;
- 7) möödasõit;
- 8) pööre;
- 9) ümberpõige;
- 10) liiklusõnnetus.

2.1.1.2. Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada ka järgmisi mõisteid, mis ei ole vahetult seotud sõiduki liikumisega:

- 1) sõidukite kategooriad, millesse jaotatakse autod ja mootorrattad juhtimisõiguse seisukohalt;
- 2) sõiduk, mootorsõiduk, auto, buss, mootorratas, haagis, kerghaagis, autorong, ühissõiduk, jalgratas, mopeed, pisimopeed;
- 3) esmane ja piiratud juhtimisõigus;
- 4) liikleja, juht, sõitja, jalakäija;
- 5) liikluskorraldusvahend, liiklusmärk, foor, teemärgis;
- 6) tee, sõidutee, peatee, kiirtee, sõidurada, sõidurida, ühissõidukirada, eraldusriba, kõnnitee, jalgtee, ülekäigurada, ülekäigukoht, jalgrattatee, jalgrattarada, jalgratta- ja jalgtee, teega külgnev ala, õueala;
- 8) asula;
- 9) halb ja piiratud nähtavus, pimed aeg, liiklusoht.

2.1.2. Liikluskorraldus

2.1.2.1. Isikud, kes kontrollivad ja korraldavad liiklust

Pärast koolitust peab õpilane teadma ametnikke, kes võivad kontrollida juhte, sõitjaid ja korraldada liiklust ning juhi kohustusi ja õigusi kontrollimisel.

2.1.2.2. Reguleerija märguanded

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada pildi abil reguleerija kõiki märguandeid, nende tähendusi ja lubatud liikumissuundi.

2.1.2.3. Foorid

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada fooritulede kõiki tähendusi ja lubatud liikumissuundi.

2.1.2.4. Liiklusmärgid ja teemärgised

Pärast koolitust peab õpilane tundma ja oskama:

- 1) selgitada kõikide liiklusmärkide ja lisateatetahvlite tähendusi;
- 2) näidata piltidel liiklusmärkide mõjupiirkondi;
- 3) selgitada piltidelt teekattemärgiste ja püstmärgiste tähendust.

2.1.3. Juhimärguanded

2.1.3.1. Suunamärguanded

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

- 1) selgitada, kuidas anda hoiatusmärku suunatudega ja käega enne sõidu alustamist, pööret, ümberreastumist või ettekavatsetud peatumist;
- 2) selgitada ohte, mis võivad tekkida väära suunamärguande korral;
- 3) põhjendada, miks hoiatusmärguande ei anna juhile eesõigust;
- 4) selgitada, millal tuleb kasutada ohutulesid või (nende puudumisel) ohukolmnurka.

2.1.3.2. Pidurdamis- ja peatumismärguande

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada õigeaegse pidurdamis- ja peatumismärguande vajadust ja kuidas piduritule(de) rikke korral seda asendada käemärguandega.

2.1.3.3. Helisignaal

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada, millal ja kus tohib anda helisignaali.

2.1.3.4. Valgussignaal

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada, millal ja kus antakse valgussignaali sõiduki tuledega.

2.1.4. Sõiduki paiknemine

2.1.4.1. Paiknemine teel, sõiduteel, sõidurajal, sõiduraja valik

Pärast koolitust peab õpilane oskama kirjeldada:

- 1) sõiduki paiknemist sõidul asulas ja asulavälisel teel;
- 2) ristmikku ületava sõiduki paiknemist enne ristmikku, ristmikul ja pärast ristmikku;
- 3) sõiduki paiknemist enne ja pärast vasak- või tagasipööret;
- 4) otse sõitva sõiduki paiknemist;
- 5) sõiduki paiknemist enne ja pärast parempööret;
- 6) millised sõidurajad on eraldatud ühissõidukitele;
- 7) trammiteel sõitmise korda;
- 8) sõitmist sõidukireas ja sõidurajal, arvestades sõiduki laiust ja vajalikku külgvahet.

2.1.4.2. Pikivahe eessõitva sõidukiga

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada:

- 1) ohutu pikivahe vajadust eri liiklusoludes;
- 2) millest sõltub ohutu pikivahe.

2.1.5. Teeandmiskohustus

Pärast koolitust peab õpilane oskama kirjeldada:

- 1) teeandmise kohustuse ja eesõiguse kasutamise omavahelist seost;
- 2) kuidas peab käituma juht, kellel on teeandmiskohustus;
- 3) juhi käitumist seal, kus puuduvad liikluskorraldusvahendid (kehtib parema käe reegel);
- 4) juhi käitumist, kui alustatakse liikumist sõidutee äärelt või teepeenralt;
- 5) juhi käitumist, kui sõidetakse teele teega külgnevalt alalt;
- 6) juhi käitumist, kui kasutatakse kiirendusrada;
- 7) juhi käitumist pöördel ristmikult välja sõites;
- 8) juhi käitumist, millega ta peab arvestama, kui ühissõiduk väljub tähistatud peatusest;

9) juhi käitumist väljasõidul peateele.

2.1.6. Möödasõit ja vastusõitvad sõidukid

2.1.6.1. Käitumine möödasõidul või möödumisel

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada:

- 1) möödasõidu ja möödumise erinevust;
- 2) ohutuks möödasõiduks ja möödumiseks vajalikke tingimusi;
- 3) ohte möödasõidu ja möödumise üksikutel etappidel;
- 4) millest sõltub möödasõidutee pikkus;
- 5) näidete varal möödasõidu- ja möödumistee pikkuse muutumist sõidukite mitmesuguse kiiruse ja pikkuse korral;
- 6) miks on möödasõit ja möödumine mõnedes kohtades ja olukordades keelatud.

2.1.6.2. Möödasõidu keeld

Pärast koolitust peab õpilane oskama põhjendada ja teadma kohti ja olukordi, kus ja millal mööda sõita ei tohi:

- 1) piiratud nähtavusega teelõik;
- 2) kui tagasõitja on alustanud möödasõitu;
- 3) kui eessõitja juht annab vasaksuunamärku;
- 4) vastutuleva sõiduki korral;
- 5) reguleerimata ülekäigurada;
- 6) raudteeülesõidukoht ja sellele vahetu lähedus;
- 7) ristmik ja ristmiku vahetu lähedus sellele suubuval teel (märkida erandid, millal möödasõit on lubatud).

2.1.6.3. Möödumise keeld

Pärast koolitust peab õpilane teadma ja oskama põhjendada kohti, kus või kustkaudu ei tohi eessõitvast sõidukist mööduda, kui puudub teekattemärgistus.

2.1.6.4. Möödasõit või möödumine eri liiki sõidukitest

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada:

- 1) ohte, mis tekivad autorongist või puksiirrongist möödasõidul ja möödumisel;
- 2) ohte, mis tekivad pikkadest ja laiadest sõidukitest möödasõidul ja möödumisel;
- 3) selgitada, kuidas mööda sõita ja mööduda teetöömashinast;
- 4) selgitada ohte, mis tekivad möödasõidul ja möödumisel kahe rattalitest sõidukitest;
- 5) kuidas ära tunda aeglasi sõidukeid;
- 6) sõiduteel liikuvate jalakäijatega seotud ohte.

2.1.6.5. Käitumine vastusõitva sõiduki korral

Pärast koolitust peab õpilane oskama kirjeldada, kuidas sellises olukorras erisugustes tingimustes käituda.

2.1.7. Sõidukiirus

2.1.7.1. Üldised nõuded sõidukiiruse valiku kohta

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

- 1) selgitada lubatud suurima kiiruse ja oludele vastava kiiruse erinevust;
- 2) tuua näiteid liiklusohutus- ja keskkonnateguritest, millega juht peab arvestama ohutu sõidukiiruse valikul;
- 3) selgitada, miks peab järgmistes tingimustes sõidukiirus olema väike:
  - tihedalt asustatud piirkonnas,
  - kui nähtavus on vähenenud (sõltuvalt päevaajast või ilmastikutingimustest),
  - järskudes kurvides,
  - tõusuharjal ja teistes piiratud nähtavusega kohtades,
  - pimestumise korral,
  - vastusõitvate sõidukite korral kitsal teel,
  - libedal teel,
  - lähenemisel ühissõiduki peatuskohale, kus on sõidukisse sisenejaid või väljujaid,

- kui sõiduk läheneb lastele, kes on teel või selle läheduses,
- kui sõiduk läheneb loomadele,
- teetööde kohas,
- õnnetuskohast möödumisel.

2.1.7.2. Kiirusepiirangud

Pärast koolitust peab õpilane oskama nimetada:

- 1) lubatavaid suurimaid sõidukiirusi asulas, asulavälisel teel, õuealal, kiirteel;
- 2) sõidukeid, mille lubatud suurim sõidukiirus on asulas või asulavälisel teel kehtestatud piirkiirusest väiksem.

2.1.8. Peatumine ja parkimine

2.1.8.1. Peatumise ja parkimise üldnõuded

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada üldisi peatumise ja parkimise nõudeid ning selgitada:

- 1) kes võivad kasutada parkimiskohti, mis on tähistatud lisateatetahvliga „Puudega inimese sõiduk“;
- 2) abinõusid, mida peab rakendama, kui sõiduk jäetakse peatuma või parkima;
- 3) kohustusi ja abinõusid, mida juht peab kasutusele võtma, kui tekib hädapeatumise vajadus;
- 4) kuidas toimida valvega parkla kasutamisel.

2.1.8.2. Sõiduki peatamise kohad

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada, kus ja millisel viisil võib sõidukit peatada:

- 1) asulas ja asulavälisel teel, ka kõnniteel või teepeenral;
- 2) sõidutee parempoolsel või vasakpoolsel äärel.

Samuti peab õpilane pärast koolitust oskama selgitada, kus ja millisel viisil võib sõidukit peatada järgmiste objektide läheduses:

- 1) ristmik;
- 2) ülekäigurada ja jalgrattatee;
- 3) raudtee- või trammiteega ristumise koht;

- 4) tõusuhari või kurv;
- 5) teega külgneva ala sisse- või väljasõidukoht;
- 6) ühissõidukipeatus;
- 7) haljasala;
- 8) liiklusmärk või foor;
- 9) teekattemärgise lähedus.

2.1.8.3. Parkimiskohad

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada, kus ja millisel viisil võib sõidukit parkida järgmiste objektide vahetust lähedusest:

- 1) ristmik;
- 2) raudtee või trammiteega ristumise koht;
- 3) ühissõidukipeatus;
- 4) teega külgneva ala sisse- või väljasõidukoht;
- 5) tähistatud parkimiskoht;
- 6) teekattemärgistus;
- 7) peatee;
- 8) aeglustus- ja kiirendusraja lähedus;
- 9) kõnnitee või teepeenar.

2.1.9. Erilist tähelepanu nõudvad olukorrad

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada:

- 1) ohte, mis tekivad pööretel või ümberreastumisel;
- 2) silmside loomise vajadust teise liiklejaga oma kavatsuse selgitamiseks ja teise liikleja kavatsuse mõistmiseks;
- 3) võimalikke märguandeid, et teatada oma kavatsusest ja teise liikleja kavatsuse mõistmisest.

2.1.10. Vähekaitstud liikleja

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada, kes on vähekaitstud liiklejad ja miks peavad juhid olema nende suhtes eriti tähelepanelikud.

2.1.10.1. Juhtide erilised kohustused vähekaitstud liiklejate suhtes

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada:

- 1) miks on jalakäijad, lapsed, vanurid, puuetega inimesed, jalgratturid ja mopeedijuhid teistest vähem kaitstud liiklejad;
- 2) miks on lastel probleeme ohutu käitumisega liikluses;
- 3) kuidas liikluskeskkond mitmel eri moel mõjutab laste ohutust;
- 4) laste võimalikke tegevusi liikluses;
- 5) erilisi ohte sõidu alustamisel ja pööretel, kui läheduses on lapsi;
- 6) kuidas juht võiks ette näha olukordi ülekäigurajal või jalgrattateel;
- 7) milline on ohutu sõit ülekäiguraja ja jalgrattatee ületamisel mitmesuguse liiklustiheduse korral;
- 8) probleeme, mis halvendavad inimeste (vanurid ning nägemis-, kuulmis-, liikumis- ja vaimupuuetega inimesed) liikumisvõimalusi;
- 9) milline on ohutu sõit möödumisel vähekaitstud liiklejatest;
- 10) juhi kohustusi sõiduteel vastutulevate jalakäijatega ning jalgratturite või mopeedijuhtidega kohtumisel;
- 11) juhi kohustusi sõitmisel kõnniteele või teepeenrale, kui seal on teisi liiklejaid;
- 12) juhi kohustusi ühissõidukisse sisenejate ja sellest väljuvate suhtes.

2.1.11. Liiklus ristumisel raudtee või trammiteega

2.1.11.1. Ohutusseadmed, liiklusmärgid ja teemärgised

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

- 1) kirjeldada neid ohutusseadmeid ja liikluskorraldusvahendeid, mis võivad olla tee ja rööbastee ristumise kohal;
- 2) selgitada ohte, mis võivad tekkida, kui ohutusseadmed ei tööta või asjakohased liikluskorraldusvahendid puuduvad.

2.1.11.2. Rööbastee ületamine

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada:

- 1) kuidas jaotada tähelepanu, kui juht läheneb raudteele või trammiteele;
- 2) tegureid, mis mõjutavad kiiruse valikut raudteele või trammiteele lähenemisel;
- 3) käitumist eri ristumiskohtade ületamisel;
- 4) juhi tegevust hädapeatuse korral raudteeülesõidukohal või trammiteel;
- 5) juhi tegevust lähenevale raudteesõidukile tee andmisel ning tõkkepuuga ja tõkkepuuta raudteeülesõidukohal seismajäämise erinevusi.

2.1.12. Valgustusseadmed

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

- 1) näidata mootorratta kõiki tulesid ja nende lüliteid;
- 2) selgitada tulede ebaõige kasutamise ohtlikke tagajärgi.

2.1.13. Mootorsõiduki pukseerimine

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada ja tuua näiteid pukseerimisega seotud ohtudest.

2.1.14. Liiklus õuealal

Pärast koolitust peab õpilane oskama põhjendada:

- 1) õuealal kehtivaid juhi ja jalakäija kohustusi;
- 2) kehtestatud piiranguid ja nende vajalikkust.

2.1.15. Liiklus kiirteel

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada:

- 1) kiirteele sõitmise iseärasusi võrreldes muu maanteeliiklusega;
- 2) kiirteel liiklemise iseärasusi võrreldes muu maanteeliiklusega;
- 3) liiklejatele kehtestatud keelde.

2.1.16. Liiklus muutsuunaliiklusega teel

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada sõitmise iseärasusi muutsuunaliiklusega teel.

2.2. Mootorratta tundmine

Koolitus peab andma õpilasele ülevaate mootorratta ehitusest, juhtimis- ja kontrollseadiste asukohast ning otstarbest. Peatähelepanu tuleb pöörata teadmiste omandamisele nende sõlmede töö ja korrasoleku kohta, mis määravad mootorratta liiklusohutuse.

Vajalikud õppevahendid on õppemootorratas ning teemakohased ja kaasaegsed õppematerjalid.

2.2.1. Mootorratta ehitus, kontrollimine ja hooldus

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

- 1) näidata mootorratta põhiosi;
- 2) leida tehasejuhendist vajalikke tehnilisi andmeid (näiteks selleks, et valida õige rehvi, rehvirõhk, kaitse, kütuseliik);
- 3) selgitada riske, mis on seotud mootorratta lisavarustusega (näiteks katete, pakiraamide ja pakikottidega);
- 4) näidata kõikide reguleerimisseadmete õiget asendit;
- 5) selgitada, kuidas regulaarne hooldus võib vähendada sõiduki kütusekulu ja keskkonnamõjusid;
- 6) selgitada kütuse, õlide, puhastusvahendite ja motoratta hooldustoodete mõju keskkonnale.

2.2.1.1. Raam koos juurdekuuluvate osadega

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

- 1) selgitada riske, mis on seotud pragude tekkimisega raamis, ja seda, kuidas saab pragusid leida;
- 2) selgitada riske, mis on seotud lõtvunud keermeliidetega.

2.2.1.2. Mootor

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

- 1) tuua näiteid olukordadest, kus on risk saada vingugaasimürgistust;
- 2) näidata kuidas mõõta õli taset;
- 3) selgitada vedelikjahutussüsteemi hooldust:
  - vedelikutaseme ja külmumiskaitse kontrollimine, täitmine,
  - töötemperatuuri kontrollimine,

– abinõud ülekuumenenud jahutussüsteemi puhul;

4) kirjeldada külma ja sooja mootori käivitamist.

2.2.1.3. Elektrisüsteem ja valgustusseadmed

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

1) näidata generaatori, aku, kaitsmete ja indikaatorseadmete asukohta;

2) selgitada aku vale käsitlemise tagajärgi;

2.2.1.4. Jõuülekanne

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

1) selgitada järgmiste jõuülekanne osade hooldust:

– kett,

– veohammasratas,

– kardaanvõll;

2) selgitada riske, mis on seotud kulunud või valesti reguleeritud jõuülekandega.

2.2.1.5. Juhtimisseadised

Pärast koolitust peab õpilane oskama kirjeldada juhtimisseadiste vigu, millel on tähtsust liiklusohutuse seisukohast.

2.2.1.6. Vedrustus

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada, kuidas leida vigu vedrustuses, sh amortisaatorites.

2.2.1.7. Pidurid

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

1) selgitada pidurisüsteemi tööd;

2) selgitada pidurdusjõu jaotust esi- ja tagaratta vahel;

3) selgitada, kuidas leida vigu pidurisüsteemis;

4) näidata, kuidas võib pidurisüsteemi mõjutada niiskus ja milliseid abinõusid võib olla vaja kasutusele võtta;

5) selgitada mitteblokeeruva (ABS) pidurisüsteemi iseärasusi.

2.2.1.8. Rattad koos rehvidega

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

- 1) selgitada eri rehvitüüpide omadusi;
- 2) määrata kindlaks rehvi seisundit ja rehvi liiklusohutust mõjutavaid omadusi mitmesugustes tingimustes;
- 3) selgitada naastrehvide kasutamise eeskirju;
- 4) selgitada riske, mis tekivad, kui:
  - õhurõhk rehvis on vale,
  - rattad ei ole tasakaalustatud,
  - rehvid on valesti monteeritud,
  - rattalaagris on ülemäärane või ettenähtust väiksem lõtk,
  - kodarad on lõdvalt kinnitatud või kahjustatud,
  - rattapöiad on kahjustatud;
- 5) selgitada sõidustiili mõju rehvide kulumisele;
- 6) selgitada erisuguste rehvide omadusi näiteks materjali, veeremistakistuse ja teekulumise seisukohalt.

2.2.2. Mootorratta sõidutehnilised omadused

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

- 1) selgitada mitmesuguste mootorrattatüüpide sõidutehnilisi omadusi, näiteks maastiku-, reisi-, chopper-, traik- ja pikiasetusega väntvõlliga mootorrattad;
- 2) kirjeldada mootorrattale mõjuvaid jõude ning seda, kuidas loetletud tegurid mõjutavad mootorratta sõidu- ja ohutusomadusi:
  - kaalujaotus,
  - koorem,
  - tuul,

– rehvid ja õhurõhk rehvis,

– kaassõitjad.

2.2.3. Mootorratta varustus

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

- 1) tuua näiteid selle kohta, kuidas mootorrattas peaks olema varustatud;
- 2) tuua näiteid sellise lisavarustuse kohta, mis aitab muuta mootorrattast nähtavamaks;
- 3) selgitada, millistel juhtudel ei tohi mootorrattaga ühendada külghaagist;
- 4) tuua näiteid sõiduki muudatuste kohta, mis nõuavad registreerimisülevaatust.

2.2.4. Juhi varustus

Pärast koolitust peab õpilane oskama anda selgitusi juhi ja kaassõitja kaitsevarustuse ja selle hoolduse kohta.

2.2.5. Ökonoomne sõit

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

- 1) selgitada, kuidas sõidustiil mõjutab keskkonda ja kütusekulu;
- 2) selgitada välistegureid, mis võivad mõjutada kütusekulu;
- 3) selgitada, kuidas hooldus ja järelevalve mõjutavad sõiduki ökonoomsust ja keskkonda.

2.2.6. Sõiduki mõju keskkonnale

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

- 1) selgitada, kuidas eri kütuste heitgaasid ja kvaliteet mõjutavad keskkonda;
- 2) selgitada võimalusi vähendada heitgaaside kahjulikku mõju keskkonnale;
- 3) tuua näiteid mõningatest ainetest heitgaasides ja sellest, kuidas need mõjuvad inimesele ja keskkonnale;
- 4) hinnata tänavaliikluse osa õhusaastes;
- 5) selgitada, kuidas tuleb sõidukit käsitseda, et ei tekiks liigset müra ja heitgaase;
- 6) selgitada katalüsaatori ülesannet ja hooldust.

2.3. Liiklusohutus

Koolitus peab andma õpilasele:

- 1) ohutunnetuse riskile mineku vältimiseks;
- 2) oskuse hoiduda ohuolukordade tekitamisest ja nendesse sattumisest;
- 3) oskuse ohuolukorrast võimalikult ohutult väljuda.

Vajalikud õpevahendid on liiklusõpik, slaidid, õppefilmid ja joonised.

2.3.1. Ohuolukorra ettenägemine

Pärast koolitust peab õpilane oskama ette näha ohuolukordi ja olema teadlik nende põhjustajatest:

- 1) juhid, kellel puudub tähelepanelik hoiak teiste liiklejate suhtes;
- 2) liiklejad, kellel on väär enesehinnang;
- 3) väheste kogemustega juhid;
- 4) vähemkaitstud liiklejad (lapsed, vanurid, jalakäijad, jalgratturid, mopeedijuhid);
- 5) liiklejad, kelle liikumisvõime on mingil moel piiratud;
- 6) mõnede sõidukite juhtimise ja liikumise eripära;
- 7) tee- ja ilmaolude muutlikkus;
- 8) valge ja pimedada aja vaheldumine;
- 9) külgtuule mõju;
- 10) ulukite ilmumine teele.

2.3.2. Ohuolukorra hindamine

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

- 1) hinnata võimaliku ohu iseloomu;
- 2) kirjeldada ohutuid juhtimisvõtteid ohuolukordades;
- 3) kirjeldada võimalikult kergemate tagajärgedega kukkumist;

4) kirjeldada liiklejate võimalikke „Liiklusseaduse“ sätete tõlgendusi antud olukorras.

2.3.3. Liiklusõnnetused ja kahjustused

2.3.3.1. Õnnetuste iseloom

Pärast koolitust peab õpilane oskama kirjeldada liiklusõnnetusi, mis võivad tekkida:

- 1) teelt väljasõitmisel oludele mittevastava sõidukiiruse tõttu;
- 2) kaldumisel vastassuunavööndisse;
- 3) manöövri sooritamisel, kui ei ole antud nõuetekohast suunamärguannet;
- 4) pöörde sooritamisel, arvestamata õiget paiknemist;
- 5) vasak- või tagasipöörde sooritamisel, arvestamata taganttulevat sõidukit;
- 6) vasak- või tagasipöörde sooritamisel, arvestamata vastutulevat sõidukit;
- 7) kokkupõrkel vastutuleva sõidukiga, mis on vasakpöördel;
- 8) samaliigiliste teedega ristmiku ületamisel;
- 9) kõrvalteelt peateele sõitmisel;
- 10) sõitmisel peateel, jälgimata teeandekohustuse täitmist;
- 11) reguleeritava ristmiku ületamisel;
- 12) möödasõidul ühest sõidukist;
- 13) möödasõidul mitmest sõidukist;
- 14) reguleerimata ülekäiguraja ületamisel (otsasõit jalakäijale);
- 15) reguleeritava ülekäiguraja ületamisel (otsasõit jalakäijale);
- 16) ristmikult välja sõites (otsasõit jalakäijale);
- 17) jalgrattatee ületamisel;
- 18) möödumisel D-kategooria ühissõiduki peatuses seisvast sõidukist;
- 19) möödumisel trammipeatusest;
- 20) kui tee on halvasti valgustatud.

Pärast koolitust peab õpilane teadma põhjuse ja tagajärje omavahelisi seoseid järgmiste õnnetuste puhul:

- 1) varalise kahjuga lõppevad õnnetused;
- 2) inimvigastusega lõppevad õnnetused;
- 3) surmaga lõppevad õnnetused;
- 4) alkoholi või narkootiliste ainete kasutamise tõttu tekkivad õnnetused;
- 5) ulukite teele ilmumisel tekkivad õnnetused;
- 6) piiratud või halva nähtavuse tõttu tekkivad õnnetused;
- 7) väsimuse tõttu tekkivad õnnetused.

2.3.3.2. Õnnetuste põhjused

Pärast koolitust peab õpilane oskama ohuolukorda kujutava või tegeliku õnnetuse käigu kirjeldamisega selgitada tõenäolisi tegureid, mis võisid mõjutada õnnetuse teket, kulgu ja tagajärge.

Tuua näiteid, kuidas juht peab tegutsema:

- 1) ajapuuduses;
- 2) teabevaeguses;
- 3) kui ta ei oska hinnata oma võimeid õigesti.

2.3.3.3. Juhi piiratud võimed, mis võivad mõjutada õnnetuse teket

Pärast koolitust peab õpilane oskama tekkivat ohuolukorda ette näha ja olema võimeline selgitama juhi psüühikaga seotud tegureid, mis võivad muuta liiklusolukorra keerukaks.

2.3.4. Liiklusreeglid ja eetika nõuded

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada:

- 1) miks liiklus peab olema reeglistatud;
- 2) miks inimesed ei järgi alati liiklusreegleid;
- 3) miks inimesed ei arvesta alati keskkonnakaitse nõudeid;
- 4) liikluskultuuri alust – vastutustunnet.

2.3.5. Ohutegurid pukseerimisel

Pärast koolitust peab õpilane teadma, millisel viisil ja mis tingimustes tohib pukseerida.

2.3.6. Ohutegurid maastikusõidukiga sõitmisel

Pärast koolitust peab õpilane teadma põhilisi ohte maastikusõidukiga sõitmisel.

2.4. Liikluspsühholoogia

Koolitus peab andma õpilasele:

- 1) lugupidava hoiaku teiste liiklejate ja looduskeskkonna suhtes, oskuse hinnata ja endas arendada liikluskultuuri (olukorra ettenägemise arukust, otsustus- ja vastutusvõimet);
- 2) teadmisi juhile vajalike võimete kohta;
- 3) oskuse täielikult rakendada oma võimeid ohuolukorra tekkimisel.

Vajalikud õppevahendid on liiklusõpik, teemakohased slaidid, õppefilmid ja joonised.

2.4.1. Üldmõisted ja juhi tegutsemise skeem

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada:

- 1) vajadust ette näha olukorda, kuhu ta võib sattuda, ja selles olukorras tegutsemist;
- 2) eksliku käitumise tulemusel tekkida võivaid liiklusõnnetusi;
- 3) juhi töös määravaid inimese psühhofüsioloogilisi omadusi;
- 4) juhi tegutsemise skeemi (ärrituse mõju meeleorganile, juhi reageerimisaeg ja reaktsioon);
- 5) juhi töös esmatähtsaid psüühilisi protsesse (mõtlemine ja tähelepanu jaotamise võime).

2.4.2. Inimese psühholoogilised omadused

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada:

- 1) reageerimise tähtsust ajapuuduses;
- 2) reageerimisaja pikkuse sõltuvust juhi:
  - väsimusest,
  - emotsionaalsusest ja teistest teguritest;
- 3) reageerimisajal läbitavat teepikkust (km/h ja m/s kohta);
- 4) ärrituse mõju silmale;

- 5) vaatevälja piiratust;
- 6) vaatevälja ahenemist sõidukiiruse suurenemisel;
- 7) nägemisteravuse erinevust vaatevälja eri osades;
- 8) kontrastsusmõju;
- 9) silma pimedusega kohanemise aega;
- 10) silma valgusega kohanemise aega;
- 11) nägemisteravuse sõltuvust east;
- 12) nägemisillusioonide tekke põhjusi;
- 13) vastuliikuva sõiduki kauguse hindamisel tehtavaid vigu;
- 14) vastuliikuva sõiduki kiiruse hindamisel tehtavaid vigu;
- 15) kuidas mingile esemele kinnistunud pilk mõjutab sõidujoont;
- 16) tähelepanu jaotuvust, ümberlülitust ja hajuvust.

Näidete varal peab õpilane oskama nimetada neid meeleorganeid, mis on juhi töös seotud kuulmis-, haistmis-, puute- ja liikumistajuga.

Näidete varal peab õpilane oskama selgitada tundeelamuste (emotsionaalsuse) mõju:

- 1) mõtlemisvõimele, tähelepanule ja reageerimisajale;
- 2) ümbritsevale tegelikkusele ja iseendale;
- 3) tundepeinge (stressi) kasvule (erutus, ärritus, mure ja teised halva meeleolu kaasmõjurid);
- 4) liiklusohu suurenemisele.

2.4.3. Tegurid, mis mõjutavad liiklusohutust

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada:

- 1) tegureid, mis mõjutavad juhi reageerimisega ja reageerimismaad;
- 2) tegureid, mis mõjutavad sõiduki peatumismaad ja selles olevat:
  - pidurite rakendusmaad,
  - aeglustusmaad,

– pidurdusmaad;

3) sõidukiiruse kasvu mõju aeglustusmaa pikkusele;

4) palju aega kulub pilgu ümbersuunamiseks;

5) sõiduki peeglite kasutamiseks kuluvat aja pikkust;

6) tasa- ja kumerpeeglist paistva eseme nähtava kauguse erinevust.

Näidete varal peab õpilane oskama selgitada, kuidas saab vältida ohuolukorda sattumist ja kaitslikult sõita.

2.4.4. Erilised isikuomadused

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada, miks järgmised käitumisviisid on ohtliku iseloomuga:

1) agressiivsus;

2) impulsiivsus;

3) ametialase positsiooni rõhutamine.

Selgitada võimalikke pingesallikaid (stressoreid) liikluses, pingeseisundi mõistet ja olemust ning mõju liiklusohutusele.

2.4.5. Juhi valmisolek liikluses osalemiseks

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada, miks:

1) inimene peab saavutama teatava intellektuaalse ja emotsionaalse taseme, et ta vastaks hea käitumise nõuetele;

2) on vaja tunda juhi kutse-eetikat (kutsekohus, kutseau);

3) on vaja:

– reaalsusetaju,

– enesekriitilisust,

– vastutustunnet;

4) on noortel juhtidel selliseid erinevusi oma võimete rakendamisel, mis on põhjustatud subjektiivsetest iseärasustest.

2.4.6. Sotsiaalsed tegurid

Parast koolitust peab õpilane oskama kirjeldada ohte, mis tekivad, kui:

- 1) inimesed ei täida liiklusreegleid;
- 2) inimesed tõlgendavad üht ja sama liiklusreeglit erinevalt;
- 3) inimesed ei arvesta keskkonnaga.

Samuti peab õpilane oskama kirjeldada:

- 1) mis on grupisurve ja millest tekib grupisurvega kaasaminek;
- 2) negatiivse grupisurve eeldusi liiklusõnnetusteks;
- 3) isiksuseomadusi, mis võimaldavad kergesti alluda grupisurvele;
- 4) isiksuseomadusi, mis ei lase alluda grupisurvele;
- 5) eeskujuliku käitumise mõju teistele.

2.4.7. Tegutsemisvõimet vähendavad tegurid

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada:

- 1) kuidas isiklikud motiivid ja varasemad kogemused mõjutavad juhi käitumist;
- 2) väsimustunnuseid;
- 3) väsimuse mõju liiklusohutusele;
- 4) milline on alkoholi mõju tajule, nägemisele, liigutuste koordineerimisele, enesehinnangule;
- 5) millest sõltub alkoholi põlemise aeg organismis ja millal tohib inimene jälle sõidukit pärast alkoholi tarbimist;
- 6) tagajärgi, mis võivad tekkida liikluses, kui sõidetakse alkoholi- või narkoimias või on kasutatud teatud ravimeid.

2.5. Liiklusalased lisanõuded ja -eeskirjad

Koolituse käigus selgitatakse õpilasele liiklusalaseid õigusakte, mis määravad tema ohte ennetava ja keskkonda säästva hoiaku liikluses ning käitumise mitmesugustes olukordades. Samuti tutvustatakse õpilasele teekonnaalikut ning teede kaardi kasutamist.

Õppevahendid on seadused, määrused, eeskirjad ja nende kommentaarid, teede kaart, millel on teede

numeratsioon ja hoolduskohtade tähised jne.

Pärast koolitust peab õpilane teadma:

- 1) õppesõidu kohta kehtestatud nõudeid;
- 2) eritalituse sõiduki tunnuseid ja nende sõidukite erimärguannetest (sinise, punase, kollase vilkuriga) tulenevaid kohustusi teistele liiklejatele;
- 3) jalgratturile ja mopeedijuhile kehtestatud nõudeid;
- 4) loomveoki, looma ja käsikäruga liiklejale kehtestatud nõudeid;
- 5) kuidas peab juht tegutsema liiklusõnnetuse korral;
- 6) „Liiklusseadusest“ tulenevaid liiklejate kohustusi ja õigusi;
- 7) milline on liikluskindlustussüsteem ja kuidas sõlmitakse kindlustuslepinguid;
- 8) „Liiklusseaduses“ ja „Karistusseadustikus“ sätestatud liiklusalaseid süüteo koosseise;
- 9) väärteo- ja kriminaalmenetluse põhimõtteid juhile vajalikus ulatuses;
- 10) juhi tsiviilõigusliku vastutuse põhimõtteid;
- 11) sõiduki registreerimise korda;
- 12) tehnölevaatusel mootorratta kohta esitatavaid nõudeid;
- 13) nõudeid mootorratta tehnoseisundi ja varustuse kohta;
- 14) nõudeid veose ja sõitjate kohta;
- 15) nõudeid mootorratta ja juhi suhtes, kui sõidetakse välismaale;
- 16) kuidas vormistatakse liiklusõnnetust;
- 17) põhimõtteid, mille järgi valitakse sõiduteekonda.

3. ÕPPEAINETE ÕPPEKAVA: SÕIDUÕPE

3.1. Mootorratta käsitsemine

Õpilasele peab tutvustama mootorratta ehitust ja õiget sõiduks ettevalmistust, pöörates erilist tähelepanu mootorratta tehnoseisundile osas, mis määrab selle liiklusohutuse.

Vajalikud õppevahendid on õppemootorrattas, antud marki mootorratta tehasejuhend, mootorratturi varustus (sõiduülikond, kindad, jalatsid, kiiver, ohutusriietus).

3.1.1. Mootorratta ehitus, hooldus ja ohutuse kontroll

3.1.1.1. Ehitus ja hooldus

Pärast koolitust peab õpilane oskama tehasejuhendi järgi:

1) lihtsa kontrollimise teel kindlaks teha järgmiste mootorratta osade vigu ja kulumist:

- pidurid,
- juhtimisseadmed,
- rattad koos rehvidega,
- valgustusseadmed ja elektrisüsteem,
- porikaitsmed,
- kütuse- ja määrdesüsteem,
- jõuülekandekett või kardaanivõll,
- esikahvel ja tagaratta kinnitus,
- amortisaatorid ja vedrud,
- reguleerimisseadmed,
- kinnituskohad,
- heitgaasisüsteemi vead ja kulumine;

2) vahetada hõõglampe ja kaitsmeid;

3) reguleerida:

- tahavaatepeegleid,
- pidureid,
- vedrustust (sh amortisaatoreid), kui need on reguleeritavad,
- ketti;

4) kontrollida järgmiste vedelike taset ja oskuse korral neid juurde lisada:

- kütus,

- mootoriõli,
- pidurivedelik,
- jahutusvedelik.

3.1.1.2. Ohutuse kontroll

Pärast koolitust peab õpilane oskama lähtudes etteantud tingimustest, mis puudutavad ilma- ja teeolusid ning sõidusihti, kontrollida järgmisi seadmeid tehasejuhendi abil:

- 1) pidurid;
- 2) rattad koos rehvidega;
- 3) jõuülekanne;
- 4) valgustusseadmed;
- 5) suunatud;
- 6) helisignaali;
- 7) parkimistugi;
- 8) juhthargi laager ja rattalaagrid;
- 9) vedrustus, sh amortisaatorid;
- 10) tahavaatepeeglid.

Õpilane peab oskama:

- 1) kontrollida, kas esi- ja tagaratas veerevad samas rööpas;
- 2) otsustada, kas on vaja puhastada esitulesid, laternaide, klaase ja numbrimärke;
- 3) otsustada, kas on vaja seadistada reguleerimisseadmeid.

3.1.1.3. Koorem ja kaassõitjad

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

- 1) valida veose asendit ja kinnitada seda nii, et:
  - see poleks ohtlik,
  - see ei takistaks manööverdamist,

- see ei piiraks nähtavust,
- tuled ei jääks varjatuks,
- oleks võimalik lugeda numbrimärki,
- kuluks minimaalselt kütust;

2) selgitada kaassõitjatele, kuidas nad peavad sõidu ajal istuma ja käituma.

3.1.1.4. Mootorratturi varustus

Pärast koolitust peab õpilane oskama kasutada ja hooldada mootorratturi varustust.

3.2. Õppesõit õppeplatsil

Õpilasele peab tutvustama mootorratta kontrollseadmeid ja juhtimisseadmeid ning õpetama nende täpset ja koordineeritud kasutamist mootorratta juhtimisel. Õpilasele tuleb õpetada sujuvat liikumise alustamist ja peatumist ning õigeid juhtimisvõtteid manööverdamisel ja oskust sõita koos kaassõitjaga. Mootorratta tasakaalus hoidmine, käiguvahetus kiirendamisel ja pidurdamisel ning ekstreemne pidurdamine peab olema harjutatud tasemeni, mis lubaks ohutult teha õppesõitu liikluses.

3.2.1. Sõiduasend, juhtseadised ja kontrollseadmed

3.2.1.1. Sõiduasend

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

- 1) ära kasutada olemasolevaid reguleerimisvõimalusi parima sõiduasendi saavutamiseks;
- 2) võtta õiget sõiduasendit, arvestades liikumisrežiimi.

3.2.1.2. Juhtseadmed ja kontrollseadmed

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

- 1) kasutada kõiki juhtseadmeid;
- 2) ära tunda ja kasutada kõiki kontrollseadmeid.

3.2.1.3. Tahavaatepeeglid

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

- 1) reguleerida kõiki tahavaatepeegleid ilma sõiduasendit muutmata nii, et saavutataks õige nähtavusväli;
- 2) kontrollida pimedaid nurki pea pööramisega.

3.2.2. Käivitamine, liikumise alustamine ja peatumine

3.2.2.1. Käivitamine ja liikumise alustamine

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

- 1) käivitada mootorit soojalt ja külmalt ning pärast mootori väljalülitamist;
- 2) alustada liikumist ilma järskude nõksatusteta.

3.2.2.2. Peatumine

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

- 1) sujuvalt piduri ja siduri abil peatuda;
- 2) mootorratta seismajätmisel asetada seda toele.

3.2.3. Juhtimine ja manööverdamine

3.2.3.1. Juhtimine

Pärast koolitust peab õpilane oskama hoida õigesti juhtrauda ja kohandada roolimisliigutusi tasakaalu ja kiirusega otsesõidul.

3.2.3.2. Sõit üle takistuse

Pärast koolitust peab õpilane oskama sõita ohutult, üle risti teel asuva takistuse (künnis, pruss vms).

3.2.3.3. Pöörded ja peatumine

Õpilasel peab kujunema harjumuseks näidata suunamärguannet ja vaadata enne sõidu alustamist selja taha veendumaks, et ei segata teisi liiklejaid. Suunamärguannet ja peatumismärguannet peab oskama näidata ka käega, kaotamata sealjuures sõiduki üle kontrolli.

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

- 1) sooritada pöörded väikesel kiirusel ja peatuda etteantud kohas;
- 2) sõita slaalomit, hoides tasakaalu nii roolimise kui ka mootorratta kallutamisega;
- 3) valida keha asendit, sõites ringil mitmesuguse kiiruse ja kaldega.

3.2.3.4. Manööverdamine

Pärast koolitust peab õpilane oskama sõita:

- 1) slaalomit ja kaheksat;

2) läbi kitsa värava.

3.2.4. Sõitmine kaassõitjaga

Pärast koolitust peab õpilane oskama juhtida mootorratast kaassõitjaga mitmesugustes tingimustes:

1) lahtise kruusaga teel;

2) auklikul teel;

3) kurvilisel teel;

4) järsul tõusul ja langul.

3.2.5. Sõitmine kallakul

3.2.5.1. Käivitamine ja liikumise alustamine

Pärast koolitust peab õpilane oskama käivitada mootorratast ja hakata sõitma nii tõusul kui ka langul.

3.2.5.2. Peatumine

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

1) jääda seisma nii järsul tõusul kui ka langul;

2) tasakaalus püüdes hoida mootorratast paigal nii järsul tõusul kui ka järsul langul.

3.2.6. Käiguvahetus

Kõrgema ja madalama käigu lülitamine.

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

1) vahetada käike